

SZILÁGYOSOMLYÓ

POLITIKAI LAP

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetési ára:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR

Hivatalos hirdetések díja 6 korona.

Nyilttér soronként 60 fillér.

Magánhirdetések megegyezés szerint.

Társadalmi élet.

Nem is kell messze elkezdeni, hogy a kijelentés, vagy megállapítás helyességét erősítsük, csak körül kell egy kissé nézni, rögtön reá jövőnk, hogy ugynevezett társadalmi életünk nincs és hogy a mi van, az nem társadalmi élet.

Paradoxnak látszik ugyan ez a szembeállított két mondat, de hámozzuk ki belőle a magvat és belátjuk, hogy igaz.

Az a társadalmi életnyilvánulás, a mely közös eszmék gyújtójából keletkezik, öntudatos, határozottan kitűzött cél mellett eredményeket érne el, szerteforgácsolódik, apró, sokszor jelentéktelen részre bomlik s képtelen az erő kifejtésre. Személykultusz, hiúságkielégítésre szántó kicsinyes érdek a mozgatója a hevenyészett, felkapott és tiszavirág-módjára majdnem halvaszületett újabb és újabb alakulásoknak.

Alig-alig akad valójában és igazán önzetlen, a cél és törekvés magasztos eszméitől áthatott ember, aki ezekért a célokért dolgozni tud és akar is. Az az összetoborzott emberszám pedig, amely rábeszélés folytán, kelleltlenül és legtöbbször kényelmetlenül a névsorba, — az egyesületi tagok névsorába kerül, — úgy van meggyőződve, hogy eleget tett minden kötelezettségének, ha a kivetett tagsági díjjakat méltatlankodva, zugolódva úgy, ahogy lefizeti. Közös cél, egymást átható

kölcsönös támogatás és az elvárt sikert elősegítő munkálkodás merőben hiányzik. Ez az oka, hogy beolvasztó, áthasonító, a társadalmi élet esszenciáját képező alkotó elem nincs is meg s végeredményként nincs is társadalmi élet.

Vagy ha van is számban, sokszor tul-tengő sokaságban társadalmi életcél előmozdítani hivatott törekvés, ebből nem vesz ki a tudás, tapasztalat által egyenesen el is kötelezett erre a munkásságra. A hivatalnoki osztályt értjük a társadalomnak fentebb kihegyezett osztálya alatt, mint a mely talán el volna kötelezve arra, hogy ebben a munkában részt vegyen.

De letagadhatatlan, hogy a magyar hivatalnokosztály nem él társadalmi életet. Lehetnek külön-külön és azonos foglalkozás folytán saját életfoglalkozásukban számottevők, kiválóak, talán tekintélyszámba menők is, csak ténymegállapítás ismét, hogy egyoldalúak. Nem keresnek alkalmat látóköriük kibővítésére, különböző szempontok megismerésére, élettapasztalatok gyűjtésére, más hivatásbeliekkel való érintkezéstől való tartózkodás híján bizonyos, a társadalmi életet mozgató eszmék és érdekek megfigyelése is kívül esik foglalkozásuk körén és vajmi ritkán vesznek részt társadalmi mozgalmukban.

Azt felelhetné erre bárki is, hogy ennek megvan a maga elfogadható oka. Magunk sem tagadhatjuk, sőt ismerjük is.

Ezek között első sorban szerepel az, hogy nincs idejük, el vannak foglalva; továbbá, hogy élethivatásuk a tartózkodásnak fokozottabb mértékét követeli meg, sőt egyes foglalkozásbelieket (bírák, ügyészek) egyenesen hivatásuk zár el bizonyos társadalmi életnyilvánulásban való részvételtől. Hozzátehetnők még egész jogosan, hogy proletár voltuk, szűkös anyagi helyzetük is oka ennek a visszahuzódásnak, mert a társadalmi életben való részvétel, még inkább a szereplés municiót is igényel, a melynek pénz a neve.

Mind igaz. Oknak is sok, de még nem érv, olyan megdöntő érv, a melylyel a megállapított kérdést agyon lehetne ütni. Csak a helyes, megfelelő utat és módot kell megtalálni és ez abban van, hogy a társadalmi életben azokat a köröket, viszonyokat és jelenségeket kell eszközül, térként felhasználni, amely egyéni rátermettség, képesség és teljesített munka árán számít tagjai, köztük a hivatalnokosztály tagjai részvételére. És ha ezt megtalálják, úgy elhelyezkedési szerepre jut a magyar hivatalnokosztály a társadalmi életben és ezáltal lesz is társadalmi élet, a mely — sajnos — valódi értelemben véve nincs nálunk, mert amit ennek nevezünk, az nem az.

Uti emlékeimből.

I.

Budapesttől Velencéig.

Kedves jó Barátom!

Nyári utazásom előtt megígértette velem, hogy újabb szerzett külföldi benyomásaimról csevegjek egyet-mást; vagy amint hízogően fejezte ki kérését: „lelkem kincseiből pazaroljak valamit szegényebb embertársaimra.”

Igaz, hogy Vénusz ragyogó, derült ege alatt s Svájc hófödte földjén keresztül Párisig utazni s élvezni mindazt, ami a művészet, a történet s a természet hármass forrásából oly pazarul tárul elénk, oly gyönyörűség, amire mindig szívesen emlékszik vissza az ember s amely visszaemlékezést szereti is másokkal közölni. — Azonban ne várjon tőlem valami rendszeres dolgot akár néprajzi, akár művészettörténeti szempontból, mert én minden határozott cél nélkül, mintegy lelki szükségérzetnek megfelelően, úgy ahogy éppen hangulatom és kedvem hozza magával, szándékozom megörökíteni utamat. Hiszen nagyon jól tudom, hogy reám, — aki nem is olyan régen még éreztem az édesanya önzetlen szeretetét, gondoskodását s minden gyöngédségét, — a sors a legsúlyosabb csapást mérte s teljes árvaságra jutottam. Így a legnehezebb megpróbáltatástól csaknem

teljesen megtört lelkemet, a fájdalomtól beteg szívemet nem a tudányszomj, nem a látni-vágyás unszolta most külföldre, hanem kizárólag az a cél, hogy a természet szépségeiben s az utazás változatosságában találni véltem, ha nem is teljes gyógyulást, de legalább lélekzsongító balzsamot, enyhítő irt alig s alig hegedő sebemre.

Igy hát minden tudományos szemlélődés, vagy feljegyzések helyett inkább arra vállalkozom, hogy az ön Beatrixa leszek! De ne féljen, nem szállunk le a pokol és a purgatorium borzalmasságai közé, hogy aztán a menyországba emelkedjünk; hanem a szétcsapongó képzelet játékában megjelenő képek sorozatát papírra dobva, fogom önt végigvezetni a külföld mindazon csodás, bűbajos látnivalóin és helyein, amelyek nekem is, mint valami tündéralom tűnnek fel.

Nem fog belefáradni? Lesz kitartása?

Induljunk el tehát!

*

Utazni? Egyszerűen gyönyörűség. Mint a mesék országában, megnyílnak előttünk a királyi kastélyok pompájukkal, ragyogásukkal; látunk gazdag képtárakat, szoborgyűjteményeket; idegen országokat s azok embereit; jeges hegyormot, nyájas völgyeket; sziklabarlangot, vizeséseket. Megszabadulunk a gondtól s mindentől, ami köznapokon körülvesz bennünket. Nem kell törődjünk a holnappal, csak a jelen gyönyöreinek élhetünk, mert

külön kocsiról, gazdag „terits asztalkám”-ról s minden kényelemtől már előre gondoskodva van. Eppen ez teszi a társasutazás legnagyobb előnyét. Csak azt ne higgye senki, hogy akinek nagy bánata van, annak az utazás örömet s teljes élvezetet nyújt.

Utunkat Budapesttől Fiuménak vettük. Ejjeli szenderegésünkből csak akkor tértünk magunkhoz, amikor már régen túl voltunk a magyar határon s vonatunk Krajnának Adelsberg állomására futott be. A híres cseppkőbarlangnak csak a külsejét s fekvését láthattuk, míg a cseppkőeknek alakulatait a vett képeslapokról szemléljük. Didergő tagjainak nagyon jól esett Sanctpeteren a befűtött étteremben elfogyasztott forró reggeli. — Mondják, Zágráb felé, a Karsztón át gyönyörű a fumei út. A krajnai utvonat sem áll hátrább. Itt is kapaszkodik a vonat fölfelé a hegyekre; itt is robognak alagutakon át; Krajnában is változatos a vidék s láthatunk a bóra ellen védő magas kőgátakat. S míg amott Fiume felé teljesen kopaszak a hegyek, üres, sivár a kép; addig itt, ameddig szemünk ellát, mindenfelé az erdők sötétzöldjén pihen meg tekintetünk. Az pedig felejthetetlenül szép kép, amikor egyszerre szemünkbe ötlük a Quarneró sötétké, tükörsima medencéje Cherso szigetével s amidőn lábunk alatt, mint kitar térkép tűnik fel Fiume kikötőivel, mólóival, világítótornyával, a város felett emelkedő Tersatto várhegy a Frangepánok kerekertnyu várkastélyával; s mindezekkel szemben az isztriai Riviera, Volosca, Abbázia, Lovrana, Ika lomb-

Háborus levelek.

— A háboru hire vidéken és a fővárosban. —

Igen is tisztelt olvasó: Jogosan felvethető a kérdés: van-e háboru Európa puszkaporos hordójában? mint ahogy Bismarck a Balkán félszigetet az ő kavargó, lármás népével elnevezte. Európai értelemben vett hadviselésnek minősítsük-e a boeskoros és az időjárás őszi bizonytalanságai között didergő puskás embereket. (Kivétel alá esnek a bolgárok, akiknek adassék tisztelet!) Az operett-országok neki mozgósított lármás lakói menni ugyan mennek a harctérre, neki-neki is szilajodnak, mikor az ellenséget hátba üthetik, — de voltaképpen kerülgetik a forró kását és míg egyik szemükkel a minden szlávokat felszabadító Atyusra sandítanak, a másik szemükkel az olvadó dinárokat nézegetik. Közben pedig erősen nyitva a fülük, hogy vajjon az ugynevezett nagyhatalmak mikor kiabálják be az egész játékba: Acsi! más nótát tisztelt malacbanda. Őszintén szólva úgy vesszük észre, hogy akár Poincarénak hívják, akár másnak, de nagyon népszerű lenne az az európai külügyminiszter, aki a szerbeknek handzsárát a hüvelyébe taszítaná ezzel a szóval: „En elhiszem gyerekek, hogy ti pozdorjává apríjátok a bugyogós törököt, de tegyétek meg az európai nagyhatalmaknak ezt (mert Atyuska se fog — Isten ugyse megharagudni) menjetek békességben haza és foglalkozzatok továbbra is olyan nemzeti gyönyörűséggel az okszerű sertéshizlálással. De várják is az európai nagyhatalmaktól ezt a kedvesen biztató szót.

*

Éppen azért, mert ilyen taktikai huzavonával való háboruskodás megy végbe a Balkánon, — bármilyen nagy érdek is fűződik hozzá, mi elég nyugodtan nézzük ezt a kis csíhi-puhit. Különösen a vidék. Még az ország délkeleti részén is csodálatos nyugalom van, pedig ott atyafi-szálak is átnyulnak a szerb partokra, amelyeknek minden kis falusi templomában a szerb fegyverek dicsőségéért megy végbe az imádkozás. Csak az a kérdés, hogy ezt az imádságot meghallgatja-e az Isten. Hiszen majdnem ahhoz hasonló, mikor a gyilkosjelölt arra kéri az istent, hogy engedje sikeresen elvégezni a tervezett gyilkosságot. Más dolog az, mikor az otthonát, tűzhelyét, határát, javait, életét védő és megtámadott fél foháskodik az Egekhez. A

sátrak közé rejtett villáival. A nap már ott piroslott a hegyek ormán, arany sugarakat lövellve a tenger tükrére. S ebben a felkelő napfényben, mint a délibáb, úgy csalogat ez a kép; hol itt, hol ott bukkannak fel egyes töredékei. Végre meredek lejtőn siklik le vonatunk s berobogunk Fiuménak a Deák-sétányon épült vasúti állomására.

Mily kicsiny Fiume a tavaly látott svéd Trelleborg, a norvég Krisztiania, Helsinfor, a dán Korsör, Kopenhága, a német Kiel s főként Hamburg kikötőjéhez hasonlítva; de azért mi büszke önértéssel sétáltunk strandján, otthonosan éreztük magunkat korzóján, mert bár kicsiny az egész város, de a miénk!

Első utunk természetesen az Adamich-mólóhoz vezetett, ahonnan beláthattuk a kikötőket, a hullámgátat s órák hosszat elnéztük az élénken lüktető, mozgalmas tengerparti életnek minden változatát. Erre a sohasem szünő sürgés-forgásra igazán reá illik a város cimere alatt büszkélkedő eme jelszó: „Indeficienter, „Lankadatlaun!“ — A nagy kikötők képét mutatja kicsiben Fiumára folyócska élete, ahol hosszú sorban állanak az apróbb tengeri hajók, bárkák, vitorlások, melyek a szomszédos partvidékek kereskedelmét bonyolítják le. A Fiumára hidján áthaladva, a Tersatto-várhegy aljában keletkezett Szusák községbe érünk, itt van a híres fiumei papirgyár.

Érdekes, de nem bizalomkeltő az Ó-város képe. Régi módra, szabad lépcsővel épült házakat látunk itt, melyeknek padlásait is lakásnak használják a szegény emberek s ezért a frissen mosott fehérneműt az ablakokból kiakasztott rudakon s csigákkal húzható köteleken az utcán szárítják. Néhol a sikátor-

magunk keresztényi felfogása azt sejteti velünk, hogy odafent a másik résztől való imát inkább meghallgatják.

Tehát a vidéken teljes a nyugalom és a balkáni csete-paté a társadalmi életre nincs visszahatással. Egész másképp van a fővárosban. Egy közgazdasági kapacitás kiszámította, hogy a szerb láрма óta a magyar börzén jegyzett bankok papírjaiban fél milliárd áresés mutatkozik. Szörnyűség! Ötszáz millió korona. Ennyi láрма egy pohár vizért, — kiáltana Serinek! Spekuláló emberek egész vagyona veszett oda és a budapesti börzén született meg az akasztófahumornak ez a mondása:

— Ha soká így tart, a jövő évi hosszú napon nagyon kevesen fogunk találkozni a dohányutcai templomban.

A papírok 20—30 koronát esnek, a zab ára pedig egy koronával szökik fel, — ha ez sem egy világháboru rémes képe, — kiált fel az üzlet izgalomában a sápadt börzeember, — akkor már igazán nem tudja az ember, hol kezdődik és végződik a — krach!

Én nagyon el tudom hinni, hogy mennél nagyobb szuronyverdőt állított valamely állam és nevezzék minél nagyobb hatalomnak, — annál jobban azon mesterkedik, hogy a békét fentartsa. Mert hiszen, ha minálunk ennyi millió ment a levegőbe, csak a háborus lármahírekre, — mi történt Angliában és Németországban, melynek annyi érdekeltisége van a keleten. Ezt a háborút nem Podgorizánál és egyéb pattogatott kukoricánál vívják, — hanem az európai nagy börzéken, amelynek szervei érzékenyebbek a földrengést jelző állomások minden műszerénél és ha a szerb, török, bolgár-török határon egy-egy kis falucskában tíz ember összekap, — olyan nagy intézetek milliócskái csak úgy dőlnek össze, mint a kártyavár s nincsen az a catalani, austerlitz, vágrámi világhíres csata, mely annyi millióba került volna, mint teszem a guineai őrház mellett vívott csata, melyet a modern hírlapírás szunyogból elefántot csináló hadi tudósítói kétszáz emberrel vívatnak meg, — és az európai börzék úgy buknak rá, hogy egy pár az izgalomban fuldokló börzeember hirtelen agyonlövi magát. Talán így több ember mul ki ebből az árnyékvilágból, mint a guineai őrház mellett.

... Igen, ilyen a háboru, ha operettszerű. De milyen lesz akkor, ha a nagyhatalmak megmozdulnak. No erre nem is jó gondolni...

szerű utcákat átboltozták; itt a kereskedők s a zsidóbarátok az utcára kirakva árulják tarka-barka holmijaikat. E szűk, fojtó légkörből igyekeztünk ki az üdítő tengerpartra. Itt megnéztük Fiume egyik különlegességét, az aquariumot. Ez az érdekes, bár nem nagy eleven gyűjtemény új, szokatlan látvány volt nekem. A tenger állatvilágának, a legalsóbbrendű tengeri lényeknek változatos alakjait, a legapróbb tengeri csigákat, sugárallakúakat, ernyőalakot mutató medúzákat, virág- s szivacsállatokat, korallakat, tengeri rózsákat s ázalékokat láttunk itt úgy feltüntetve, amilyen helyzetet elfoglalnak a nagy természetben. Egy egész rejtelmes világ tárult fel előttünk e csöndes, hangtalan helyen.

Nem célok Fiumét részletezni, hiszen Szent István koronájának legszebb gyöngye már nagyon ismerős mindnyájunk előtt. Inkább szálljunk hajóra, mely a hullámgátat ügyesen kikerülve s Volosca előtt ünnepélyes lassú tempóban elhaladva, rövid idő alatt Abbáziába köt ki. — Nem hiába nagyon felkapott hely Abbázia, mert tényleg idilleknek való bájos kert az egész táj. Háttérben a hegyek lombfedte tetőikkel, előtte a tenger feneketlen mélységével, a szintjátszó hullámokból kiemelkedő szigeteivel, bárkákkal, füstölő hajókkal borított kikötőivel; az egész telep szőlőlugasaival, pálmá, olajfa, kaktuszerdőivel; a távolabbi magas part zakatoló vasutjával s ezekhez az eleven, zibongó élet egy s sétatnyokon, mint a hullámok között: mind-mind nagy varázsszal vannak az emberre. — Amint hosszán elmerengve, néztem a habok játékát, önkéntelenül összehasonlítást tettem Észak és Dél tengerei között. Északon a tenger sötétszürke, fekete színével, haragos hullámaival

Városházépítés.

A városházépítésre vonatkozó legközelebbi képviselőtestületi azon határozat, amely szerint a zilahi államépítészeti hivatal által megvizsgált Tóásó-féle építési terv kivételére pályázat legyen kibocsátva, — egyidejűleg pedig Besenczky Gyula építész által benyújtott tervre és költségvetésre úgy határozott, hogy azt a benyújtó az Országos Mérnök és Építész Egyesület által saját költségén vizsgálta meg, illetve bírálta felül, a városi képviselők között méltán fölmerülő csodálkozást és visszatetszést szült. Az említett képviselőtestületi határozat ugyanis szándékosan kerüli a határozott állásfoglalást a városháza építésénél újabb életre kelt amaz áramlattal szemben, miszerint a Tóásó-féle egytraktusu, a Kossuth Lajos-utca felőli frontot egész hosszában betöltő és a mostani városház telket a postapalota részére fönntartott rész kivételével teljes egészében elfoglaló építkezés helyett a Besenczky Gyula által benyújtott tervezet szerinti kéttraktusu, a városháztelke egy részét szabadon hagyó és csaknem feleannyi építési költséget igénylő építkezés alapjára helyezkedjünk át.

Ugy látszik nyitva akarja hagyni maga után az ajtót, hogy abban az esetben, ha a Tóásó 430,000 korona költségelőirányzatú építésterve kivételére 250,000 koronás árajánlattal vállalkozó nem akad, hát akkor majd legyen kéznél a Besenczky-féle sokkal kevesebb összegből kivihető építési tervezet is és pedig az Országos Mérnök és Építész egyesület által megbíráva.

Hát ez nem helyes eljárás és a kívánt célra vezető nem lehet. Mert mi is osztjuk a városi polgárság józanul gondolkozó nagy többségének azon véleményét, hogy nekünk nem szabad és nem is lehet — mert nincs is miből — félmillió város-házépítéséről álmodoznunk. Azt pedig, hogy

félelmetes, bár felséges látvány, amint a tarajos hullámhegyek odaverődnek a partokhoz, megdöngötte a sziklaóriásokat. Evvel ellentétben az Adria mint egy darab földreszakadt kék ég ragyog Fiuménál. S míg Észak tengerei vén, marcona tengerészhez hasonlíthatók, addig az Adria egy mosolygó, nevető halászeleány képét idézi fel lelkünkben. A rideg Északnál mégis csak szebb, jobb, vonzóbb a szelidebb Dél.

Azonban a ciprusok sötét, fekete tornyoskái mintha elszomorítanák a képet? De ez csalódás, mert életvidám villák mosolyognak mögöttük. A boldog összhangot csak egy sötét pont zavarja meg, a habokból kiemelkedő Máriaszobor. Egy fiatal pár vett búcsút a földi élettől azon a helyen, kiket reménytelen szerelmük miatt a kétségbeesés dobott a hullámsirba. Azonban: „El ti komor képek, ti sötétség rajzai félre!“

Visszatérve Fiuméba, hajónk már várt reánk, hogy kivigyen bennünket a kéklő végtelenbe. Esti nyolc óra körül fölbuzták a vasmacsákat a tenger fenekéről s az uszó palota kissé ingva-ringva hagyta el a kikötőt. A város mesészerű sápadt fényben uszott, mint valami tovatűnő délibáb; köröskörül csak a fák foltjai s a lámpák apró fénye mutatták a fürdőtelepeket, már erősen sötétedett, mire lassan eltűnt szemünk elől a sávszerű part is s csak a világítótorony sugárkévéje csillant fel, jelezve az utat — s talán kereste a sötétség titkát.

E közben a Quarnero egyre tárgult. Jobbról Istria változatos partszegélye s Cherso még változatosabb öblei helyett nemsokára a nyílt Adria messze szemhatára tárult ki előttünk. A tenger csöndes; olyan, mint egy óriási

Tóásó-olyan tervet és költségelőirányzatot nyújtott volna be, amelynek kivitele 430,000 koronát venne igénybe, a kibocsátandó pályázatra azonban majd akadni fogna versenypályázó, aki azt a tervet 200—250,000 koronáért felvállalna, nem tudjuk elképzelni.

Ha pedig a kibocsátandó versenytárgyalási föltételekben az foglaltatnék, hogy a versenyzők tetszés szerint módosítsák a Tóásó tervét, hogy az építést az eredetileg előirányzott 430,000 koronánál aránytalanul kevesebb összegért fölvállalhassák, — ki lehetünk téve annak, hogy a Tóásó műépítész terve olyan alakban kerül majd „terítékre“, hogy magunk is megirtózzunk tőle.

Azt, hogy a város olyan módon bocsássa ki az építési versenytárgyalási föltételeket, hogy csak abban az esetben fogja egyik, vagy másik pályázónak a munkát odaadni, ha a 430,000 koronás tervezetet 200—250,000 koronáért megépíti — előre és önmagában is lehetetlennek tartjuk.

Hogy a pályázók közül majd egyik se kapja meg a munkát, megint kényes dolog, mivel ez az ajánlattétel legalább is 20—30,000 korona biztosíték előre való letétbe helyezésével jár. Manapság pedig nem könnyen lehet olyan tekintélyes összegeket kauciókba fektetni.

Az lenne tehát a logikus eljárás, ha bevárnók az Országos Mérnök- és Építész Egylet véleményét a Besenczky Gyula tervezésére nézve. És ennek beérkezése után, vagy megállapodna a képviselőlet abban, hogy melyik terv szerint akar építkezni és arra hirdessen versenytárgyalást, amelyiket jobbnak tart, vagy pedig mindkét tervet kitűzné versenytárgyalás alá és a beérkező ajánlatok között aztán válogathatna.

Annyi azonban már most is kétségtelen, hogy a Tóásó tervét úgy ahogy be-terjesztve és a képviselőleti közgyűlés által el-

nagy bársonyszőnyeg. A gyenge szellő nem bántja, csak cirógatja a víz tükrét. A levegő balzsamos; majd előbuvik Itália felől a hold szelid, bágyadt fénye; s minket valami várakozásteljes szorongás fog el, hogy a tengeren eltöltött éj után Velencében fogunk kikötni.

Az éj is csöndes volt. Bár hálófülkémben pompásan elringatott a hajó himbálása s nem zavart a felhallatszó gépzakatelés, álomom mégis rövid volt. Kora hajnalban már a fedélzeten voltam, vonzott a tenger s a nap felkelte. Már többször láttam tengert, gyönyörködtem annak tükrében, szüntelen változó szépségeiben, a napnak minden szakában más és más színben játszó hullámaiban s mennél többet látom, annál jobban elbűvöl, annál inkább leköti lelkemet s annál többet olvasok abból a kitárt könyvből, melybe írva vannak a legnagyobb csodák s a legtitkosabb gondolatok. Teljesen elmerültem a tenger nagyszerű játékának szemlélésében s ez a szemlélődés, ez az elmélyedés erőt vett bánatos lelkemen s szomorú gondolataim messze-messze elosontak a tűnő hullámokkal...

Merengésemből utitársaim csevegése ébreszt föl, kik hangosan adnak elragadtatásuknak kifejezést, amikor lassankint teljesen kibontakozva áll előttünk a büszke Velence felséges képe. Hajónk a várostól meglehetősen távolban köt ki s mi a meredek hágcsókon gondolákba szállva, a Piazzettának a Szent Márk szárnyas oroszlánját és Szent Tivadar krokodilusát viselő két óriási oszlopa között léptünk Velence földjére.

Marossy Aranka.

fogadva lett, a városunk anyagi erejét túlhaladó magas építési költség miatt versenytárgyalás alá bocsátani nem vezet célhoz. A kiviteli tervezeten pedig, nézetünk szerint az esetleges módosítást első sorba magának Tóásó műépítésznek kellene az adandó utasítások szerint megtenni. Ezt az utasítást pedig, amint ezt már lapunkban megírtuk, egyedül csak maga a képviselőtestületi közgyűlés tehetné meg.

Mikor ezeket a sorokat írjuk, éppen kapóra jön Besenczky Gyulának a városi közgyűlés határozatával foglalkozó levele, melyből a következőket közöljük.

A helybeli lapok hasábjairól tudomással bir a t. közönség és adófizető polgárság arról, hogy az új városháza építésére egy új alternatív tervvel batorkodtam oda-talakodni, — oda, ahol születtem és gyermekéveimet eltöltöttem s később mint nagykorú, adófizető polgára a városnak, hosszabb ideig tartózkodtam. Dehát ez mellesleg, — most az a fő, hogy tudomással birnak arról, hogy egy alternatív tervet nyújtottam be a város képviselőtestületéhez, tisztán attól a szemponttól vezetve, hogy hátha hasznos szolgálatot tehetek vele a köznek, — mert olvastam és láttam azt a zavaros valamit, amibe bele került a város, egy rossz s horribilis költségű építési program miatt.

A nagyközönség tájékoztatása és az ügy, meg az én szereplésem tisztázása céljából idejegyzem, hogy milyen javaslatot tettem a városház építését illetően.

Én az új városházát az elbontott gőzfürdő helyén arányos homlokzatrésszel a Bem-térre és a Kossuth-utcán kupolás vágott sarokkal, dupla traktusu épületben építtetném meg.

Az épületem összesen 1105 m² területen elhelyezhető, illetve ennyi a beépített terület. Az épület a legmodernebb kivitelben, légfűtés és vízvezetékekkel épülne fel.

Az épületem az eredeti építési programban előírt minden egyes helyiséget tágasabb belméretekkel tartalmazza, mint a pályázaton beérkezett összes tervek közül bármelyik. Ezenkívül még körülbelül 160—180 m² területű vásárcsarnok is van. 6 drb. rendkívül nagyméretű bolti helyiség is van.

A közgyűlési teremben a terem ürme-
méreten kívül mintegy 100 ember részére (nem tulozok) karzat is volna.

Az egész épület külsőleg törvénykezési épület jellegével bir — mert a kiképzést úgy szerkesztjük, — hogy külsőleg is komoly épületet mutasson.

A beterjesztett tervvázrajz és műleírásból az itt elmondottak tűnnek ki.

Erre a beadványomra a tisztelt városi tanács úgy határozott, hogy a Magyar Mérnök és Építész együlettel felülbíráltatja a beadványomat — ha a felülbírálati költséget én viselem. Tehát én igenis viselem ezt a költséget, — bár jól tudom, hogy igen sokra megy. Előlegezem. Azonban előzőleg egyet én is kérdek: azt pedig, hogy: mi történik akkor, ha az én tervemet a felülvizsgálat helyesnek, célszerűnek és a városra nézve még előnyösebbnek fogja tartani. Mi lesz akkor? Megfizeti-e a város az én összes költségeimet és megépíti-e az előnyösebb tervet. Ez magától értődnek, — de erre én garanciát kérek.

Vagy mit gondolt a nemes tanács? Megelégedhetek-e én, vagy a város bármelyik polgára azzal, ha meg lesz állapítva, hogy én egy olyan tervet készítettem, mely éppen 90%-al gazdaságosabb, előnyösebb a városra, mint az önök favorizált terve s meg lesz állapítva az is, hogy az én tervem 250,000 koronából megépíthető? Akkor is okvetlen a 450,000 koronás épületet fogja a város nyakába akasztani?

Mi is azt tartjuk, hogy mire való lenne akkor az Országos Mérnök és Építész Egyesület szakvéleménye a Besenczky tervezetére, ha már a Tóásó-féle tervezetre a versenytárgyalás ki lesz tűzve.

A SZILÁGYOSOMLYÓ

politikai lap

— előfizetési ára: —

Egész évre . . . 8 K Negyedévre . . . 2 K

Fél évre . . . 4 K Egyes szám ára 20 f

Megjelenik minden csütörtökön.

KÜLÖNFÉLÉK.

Nemesség.

*Nemessé senkit nem tehet más,
Csak életével önmaga.*

*Se mélységek, se magasságok,
Se földi más hatalmasságok,
Vagy királyok parancsszava!*

*Az ösöd érdeme erekléd,
De nemessé ez sem tehet . . .
Egy nemesség van a világon:
Mely tetteidből kisugárzón
Befényli egész életedet!*

*Légy egész ember, s dobj a tüzre
Minden pecsétes lim-lomot,
S áldalak a nemességedben,
Ha azt nem írott levelekben,
Saját szívedben hordozod!*

Szabolcska Mihály.

— **Vizsgálóbírói kirendelés.** Az igazságügyminiszter a zilahi kir. törvényszékhez következő évre vizsgálóbíróul Cziple Sándor kir. törvényszéki bírót, állandó helyetteséül Medgyessy Géza kir. törvényszéki bírót rendelte ki.

— **Hivatalvizsgálat.** Vármegyénk főispánja, Péchy Imre, és alispánja, Török István, folyó hó 16-án Alsószoporon a körjegyzői, 17-én Tasnádon a főszolgabírói, 18-án Sződemeteren a körjegyzői hivatalban tartottak együttes hivatalvizsgálatot Felekán Oktáv dr., vármegyei másodfőjegyző, Gazda Endre dr., árvaszéki ügyész, mint a tisztí főügyész helyettese és Császár Ottó, pénzügyi számtanácsos, számvéviségi főnök közreműködésével.

— **Eljegyzés.** Balás Juliskát, Balás Zsigmond gyógyszerész bájós leányát 1912. október hó 19-én eljegyezte ifju Faragó Sándor, Szilágyosomlyó r. t. város aljegyzője.

— **Esküdtbírói bizalmi férfiak.** Az esküdtbírói bizalmi férfiakról szóló 1897. XXXIII. t. c. 18. §-a értelmében, a zilahi kir. törvényszéknél működendő bizottságba a vármegye legutóbbi közgyűlése bizalmi férfiakul Faragó Sándor, Bölöni Sándor szilágyosomlyói, — Faragó István ippí, — Lázár Géza krasznai, — dr. Bölöni Zoltán, Kiss Ernő, Kincs Gyula zilahi, — báró Jósika Lajos tihói, — Deutsch Zsigmond szamosórmézói, — Récsy Endre sülelmedi, — Papp György dr., zilahi, — Jeney István érkőrsi lakos, törvényhatósági bizottsági tagokat választotta meg.

— **Kitüntetés.** A király Nagy Károly lugosi földmivesséiskolai igazgatójának az alsófokú gazdasági szakoktatás terén kifejtett munkássága elismeréséül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **Szemle.** A múlt héten Pál Lajos, őrnagy, a kolozsvári kerületi csendőrpáncsnoksághoz beosztott törzstiszt szemlét tartott a helybeli csendőrség fölött.

— **Áthelyezés.** Csernus József r. kath. káplánt Orosházára helyezték át.

— **Gyászrovat.** Sulyos csapás érte Moni Gyula kir. közjegyzőt; édesanyja: özv. Moni Györgyné szül. Kiss Erzsébet folyó hó 17-én d. u. 1 órakor munkás életének 90-ik évében, rövid szenvedés után Szilágycsehben elhunyt. A ritka magas kort ért köztiszteletben állott matrónát gyermeke: Moni Gyula, menyje: Moni Gyuláné sz. Weis Berta, veje: Sipos Péter, unokái: Moni Erzsike férj. Kerekes Ernőné, Moni Imre, ifj. Moni Gyula, Moni Andor, Moni Lenke, Sipos Margit, Sipos Ilona férj. Juron Bernátné, Sipos Gyula, dédunokái: Kerekes Erzsike, Kerekes Ernő, Kerekes Gyurika, — gyászolják.

— **Esküvő.** Dr. Kis Jusztin dévai ügyvéd ma tartja esküvőjét Csizérben Orián Mariskával, Orián Aurél gör. kath. lelkész kedves leányával.

— **Házasság.** Dr. Ossian János belényesi gimnáziumi tanár e hó 10-én tartotta esküvőjét Pap Cornéllal, Pap László alsóvárczai gk. eszperes és birtokos leányával.

— **Keserves szüret.** Máskor ilyen tájt vidám szüreti rakéták pattogtak, most a balkáni ágyuk dörögnek és rémséges viharral fenyegetik a vén Európát. Mi pedig már is ezer sebből vérzünk. Gazdasági életünk egész vonalán, mint rémséges és elkerülhetetlen katasztrófa fenyeget a csőd. Ipari, kereskedelmi nyomoruságunkhoz most jött egy új csapás, a keserves, szomorú szüret. Máskor ez a pár nap milliókat jelentett, a gazdáknak. Drága borok bőséges forrása volt a venyige. Az idén, mikor minden forrást, minden vagyoni értéket annyira számon tart a keserves bajokkal küzdő ország, ez a reménység is füstbe ment. Szomorubb szüret nem volt ötven éve, mint ebben az átokvert esztendőben. A tőkékről éretlen, rothadt gerezdeket szednek s a prés leve nem az édes magyarmust, hanem savanyu ecet, amellyel mit se tehetnek a gazdák. Így még sohasem gyűlt össze a baj, csapás, mint az idén. Máskor a szedők vidám zajától visszhangzott a hegy, most hangtalanul szedik az éretlen fűtöket. Szomorú egy ország ez a miénk! Mikor virrad fel már egyszer mi reánk is?

— **Az „átkelési szakasz” áteresei.** Több ízben szó volt már a „Szilágysomlyó” rovataiban a városról átvonuló állami utról. Sajnos, ezek nem az elismerés hangjai voltak, mert az állami utnak ez a része, — mint hivatalos nyelven mondani szokták: az átkelési szakasz csak bosszúságot okozott a szilágysomlyóiaknak. Egyebek között nem lényegtelen hiba volt az, hogy az esővíz keresztülbocsátására alkalmas átereszek nem voltak az uton s így nagyobb esőzések alkalmával a Maguráról lezuhanó víztömegek nemcsak nagy mértékben rongálták meg magát az úttestet, hanem a magukkal hozott földanyagokat az utcákon szétterítve, a nyári rettenetes porfelhők keletkezésének váltak jelentős tényezőivé. Az államépítészeti hivataltól a baj orvoslására semminemű intézkedést idáig nem tapasztalhattunk. Most azonban — ugy látszik — a nemtörődömség politikájának vége szakadt: számos nagyobb méretű betonáterszt készítettek a város különböző pontjain. A munkálatok már közel vannak a befejezéshez. Ha a Magura meredek oldalai s a viharfelhők ki nem csufolják a mérnökök számításait: jövőre kevésbé dőcögős állami utat s tisztább levegőt remélhetünk.

— **Az ungvári kir. kath. főgimnázium** 1913. június 11-én fogja ünnepelni országos ünnepség keretében fennállásának háromszázados jubileumát. A rendezőbizottság ez alkalomból össze akarja állítani az intézet egykori, jelenleg még életben lévő növendékeinek név-

sorát. Akinek tartózkodási helyét sikerült megtudnia, azoknak a rendező-bizottság már megküldötte a jubileumra vonatkozó felhívást. A bizottság ezután kéri az intézet azon egykori növendékeit, akik e felhívást még ezideig nem kapták meg, tudassák pontos címüket az ungvári kir. kat. főgimn. igazgatóságával.

— **Az anyatej pótlása** lehetetlen és így ne kockáztassa senki sem a gyermek egészségét, hanem a lehetőségig említen táplálja, ezt mondják a világ összes orvosai. Az elválasztás percében kell a tápanyag megválasztására kiválóan ügyelni és kell, hogy minden anya tudomást szerezzen arról, miszerint a gyermek leghatalmasabb tápszere az elválasztás pillanatától a Phosphatine Faliéres.

— **Korlátot a népnek!** Vettük az alábbi sorokat: Az államépítészeti hivatal Vármegyház-utcában, a postatelek mellett betonáterszt készítettett s a vízlevezető árkot a postatelek egész hosszában kiszélesítette, kimélyítette. Korlátot állított fel az átersz szélén s így gondoskodott arról, hogy se ember, se állat az állami utról a mély árokba be ne eshessen, a nyakát ne törhesse. Arról azonban nem történt gondoskodás, hogy a postasikátorban, melynek gyalogutját az árok kibővítésével alig háromnegyed méterre keskenyítették, korlátot állítsanak fel. A sikátor a város tulajdona, — az árkot az államépítészeti hivatal szélesítette ki: a magunk, esetleg örököseink érdekében kérjük tehát, hogy kit illet a felelősség és ki ellen kell kártérítési pert indítani azért, ha a három méteres árokba bukva, kezünk, lábunk törik, vagy nyakunk szakad? Mert ez a mai utcai világításunk mellett nemcsak egy arra vetődő idegen, — vagy részeg emberrel, de velünk, a helyi viszonyokkal ismerős s magunkat józan embereknek tartó polgárokkal is megeshetik. Kérjük a városi tisztviselő ur véleményét. Több Bosáncoz Adolf-térre lakó polgár.

— **Tanítók drágasági pótléka.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a szibói adóhivatalnál 122,375. sz. a. Dancs Ferenc nagymoni és Puskás József vérvölgyi református elemi iskolai tanítók részére 150—150 koronát; a zilahi adóhivatalnál 122,374. sz. a. Fekete Imre erkedi, Balla Benjámin kisdobai, Török József nagydobai, Osaváth Lőrinc szilágypanti, Csulak László szilágypántkeresztúri, Bíró Lajos magyarbaksai ref. elemi iskolai néptanítók részére egyenként 150 koronát; a szilágycsehi adóhivatalnál 122,371. sz. a. Virág László désházi, Pályi Sándor monói és Nagy Dániel szamosujlaki ref. elemi iskolai tanítók részére egyenként 150 koronát; a tasnádi adóhivatalnál 122,373. sz. a. Gyenge Károly érhavani, Kecskés Gyula érkörösi, Kazó Károly krasznamihályfalvi, Sáfár István peleskeszi, Kósa István és Tokai Gábor szilágypánti, Vass Sándor és Kuti Paula szakácsai, Séra Dezső tasnádszántói ref. elemi iskolai tanítók és tanítónő részére egyenként 150 koronát; a szilágysomlyói adóhivatalnál 122,372. sz. a. Csáke Gábor lecsméri, Ragyóczi József magyarkeceli, Takács Márton récsi ref. elemi iskolai tanítók részére egyenként 150 koronát utalványozott ki.

— **Mozgósínház.** A Városi színházban működő mozgósínházvállalat ma és vasárnap este előadást tart. Erdekfeszítő s változatos programmu előadásait a közönség jóindulatába ajánlhatjuk.

— **Az uzsora ellen.** A szatmári kir. ügyészség vezetője a közönséghez feltűnést keltő felhívást intézett. Azt mondja a királyi ügyész, hogy a pénzintézetek a kölcsönért hozzájuk fordulónak szorult helyzetét egyre jobban kihasználják és újabban 18—20, sőt gyakran ezt is felülhaladó kamatokat szednek. A kir. ügyész hangsúlyozza, hogy akkor, mikor a bankok a betétek után csak 5 százalékos

fizetnek, teljesen jogosulatlan a pénzpiac szorultságára való hivatkozással 18—20 százalékos követelni a felektől. Felhívja tehát a közönséget, hogy akinek panasa van, jelentkezék és mihelyt valamely pénzintézettel szemben az uzsorás kamatszédésre való alapos gyanu felmerül, a királyi ügyész éppen olyan elbánásban fogja őket részesíteni, mint a tartolci és avasfalsófalusi uzsorabankot. A kir. ügyész egyúttal javaslatot terjeszt az igazságügy-miniszter elé, hogy az 1883. évi XXV. t.-c. 108. szakasza alapján Szatmár-Németiben is hivatalból üldözendő büncselekménynek nyilvánítsa az uzsorát, a mellyel szemben az ügyész panaszjelentés nélkül is hivatalból eljárasson. Addig is pedig, míg a miniszter intézkedik, tegyen félre a közönség minden álszemérmet és tegyen az ügyészségen, vagy a csendőrségen feljelentést mindazon intézetek ellen, amelyek 8 százalékon felül kamatot számítanak. Megjegyzi a királyi ügyész, hogy a különböző álcimeken szedett összegek, ugymint írásdíj, közvetítési díj, jutalék stb. szintén a kamatok fogalma alá esnek és uzsorának tekintendő, amellyel szemben a bünvádi eljárás megindítása teljesen indokolt. A kir. ügyész feltűnést keltő felhívása nagyon hasznos lehet, mert talán gátat vet azoknak a botrányos visszaéléseknek, a melyek sok helyütt tényleg előfordulnak és amelyeket kiirtani valóban elsőrangú érdeke a közönségnek.

— **Az utolsó fegyvergyakorlat.** Mielőtt az új véderőtvény utasításai megjelenének, a mai hivatalos lapban előre közli a honvédelmi miniszter a törvényhatóságokkal, hogy kiket és milyen feltételek mellett kell az utolsó fegyvergyakorlat alól felmenteni. A véderőtvény 48. §. 1. pontjának hetedik bekezdése értelmében a tartalékos (póttartalékos) viszonyban teljesítendő utolsó fegyver- (szolgálati) gyakorlat alól — az egyévi önkéntesekből lett tartalékosok kivételével — felmentendők azok, akik: a) állománybevételek alkalmával valamely katonai tornászati és lövészet terén bizonyos — rendeleti uton közelebbről meghatározandó — előképzettségük van; b) az ifjúságnak a katonai tornászati és lövészetben való kiképzése terén legalább két éven át eredményesen működtek és ezt a közigazgatási járási tisztviselő bizonyítványával igazolják.

— **Csak egy virágszálat.** A József királyi Herceg Szanatórium Egyesület a következő sorok közlésére kérte fel lapunkat. Mikor a napfényes mezőkön elhervad a virág és elfakul a gyepek, akkor kivirul a holtak eszöndes birodalma. November elsején virág borul a sírhalmokra és lobogó lángok fénye deríti az őszi borulatot. Mintha a tavaszi és nyári örömkért mennének vezekelni, oly különös az életnek ez a bevonulása a temetőkertbe. Mitől borús annyi tekintet? Mitől sápad és sorvad el annyi emberarc? Egy rettenetes betegség dul soraink között, amit nemzeti betegségnek is lehetne nevezni és ez a tüdővész. Akiket szörnyű hatalmában kerít, azok tehetetlenül vergődnek. Kevesen vagyunk és e kevesek közül fél millió megfertőzött tüdővészese ember társunk jár-ke jár közöttünk és évről-évre e rengeteg számból 80,000 embert kérés nélkül ragad el a tüdővészese halál. Pedig nagy részüket meg lehetne menteni az életnek. Csak segíteni kell rajtuk, életnyomoruságukat elviselhetőbbé kell tenni, beteg, lázas testüket puha ágyba kell fektetni, zörgő, ronsolt tüdejüket tiszta új levegővel kell felüdíteni. Halottak napján a virágos sírhalmok előtt gondoljunk a szerencsétlen élő haldoklókra. Oly könnyű módja van a segítségnek. Mindenki csak egy szál virággal kössön kevesebbet a drága halottaknak szánt koszoruba és ennek a virágszálnak árát hullajtsa az irgalmasság tarsolyába. A József kir. herceg szanatórium

Brüder Kálmán női és férfi divatárúházában
az őszi és téli divatujdonságok megérkeztek.
Model-kosztüm és ruhaszövet-különlegességek, selyem és bársonyujdonságok, diszek és ruhakellékek. Meglepető választék!
Versenyen kívüli olcsó árak!

egyesület harcot indított a tüdővész rémes pusztítása ellen és népszanatóriumában, tüdőbeteg gondozó intézeteiben sok ezer és ezer ember nyer gyógyítást, segítséget a maga rettentő baja ellen. Csak egy virágszál! A sirokon a többi virágszál mesélni fog a sirban nyugvó halottaknak arról az elmaradt, megváltott virágszálról, amely fent az Élet felszínén, a szegény, szenvedő embertársak utolsó napjait, utolsó életéveit szépíti meg. Jószívű emberek! Hullajátok egyetlen szál virágnak értékét a gyűjtőtársolyokba! Szent vám az, amelynek révén a halál útjáról visszatérnek a tüdővész szomorú áldozatai. Ezek a szál virágok lesznek a Teremtés kertjének legszebb virágai. Mentsük meg a tüdőbetegeket!

— **A must cukrozása.** A bortörvény tiltja ugyan általában a must cukrozását, azonban módot nyújt arra, hogy olyan esetekben, amikor a must cukrozása tényleg szükséges lehet, az elemi csapások által sújtott szőlők, vagy a kedvezőtlen évszázatok termésének mustjában a túlságosan alacsony cukortartalom, a must cukrozása útján növelhető legyen. Ehhez azonban előzetes engedély szükséges, melynek megadására az a vincellériskolai igazgatóság, illetőleg az a szőlőszeti és borászati felügyelőség illetékes, a melynek kerületében fél a cukrozást végrehajtani kívánja. A cukrozás iránt tehát oda kérvényt kell benyújtani s ahhoz a mustból mintát kell csatolni. A kérvény mintája az 1908. évi 112,000 sz. végrehajtási rendelethez van csatolva. Hazánk talaj- és éghajlati viszonyai a szőlőművelésre annyira kedvezők, hogy nálunk rendszerint és általában olyan must terem, amely nem szorul cukrozásra. Az idén azonban az elemi csapások és a kedvezőtlen időjárás miatt több helyen annyira visszamaradt a szőlő fejlődése, hogy ez évben valószínűleg többen tognak cukrozási engedélyért folyamodni. A cukrozás azonban azzal a veszéllyel jár, hogy azzal egyesek visszaélhetnek és pedig annál is inkább, mert a cukrozott mustot — különösen ha a cukrozás tulmely a megengedhető határon — könnyebben lehet vízzel hamiítani. Ennélfogva Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter ez ügyben rendeletet adott ki és utasította az állami szakközegeket, hogy a cukrozási kérvények elbírálásánál szigorú lelkiismeretességgel akként járjanak el, hogy egyrészt az idejű musttermésnek cukrozással való javítása — olyan esetekben, amikor az tényleg indokolt — a törvény és végrehajtási rendelet korlátai közt lehetőleg megkönnyítettessék, másrészt azonban lehetőleg eleje vételessék annak, hogy a cukrozási engedély visszaélésekre adjon alkalmat. A törvény és a rendelet szerint az állami szakközeg állapítja meg, hogy az adott esetben mennyi cukor adható a mustba, ez azonban hektoliterenként semmiesetre se lehet több négy kilogrammnál. Azon must cukrozása, amelynek eredeti cukortartalma a klosterneuburgi mustmérő szerint a 15 fokot meghaladja, cukrozási engedély egyáltalán nem adható. Azon szőlők mustjában, amelyekben a must eredeti cukor tartalma normális években rendszerint 15 foknál magasabb szokott lenni, az eredeti cukortartalom, az említett korlátok közt, cukrozás útján 15 foknál magasabbra is emelhető. Annak, aki cukrozási engedélyt nyert, a cukrozás végrehajtására egészen november hónap végéig ideje van, de a cukrozást csak azon a napon, illetőleg a napnak azon szakában szabad végrehajtani, amelyet a cukrozási engedélyben megállapítottak. A megadott cukrozási engedély hatálya november 30-án megszűnik és meg nem hosszabbítható. A cukrozáshoz csakis finomított répa, — vagy nádcukor használható. Edesbor készítése céljából tilos a mustot cukrozni. A cukrozás iránti kéréseket soronkívül intézik el. Ha kihágásokat fedeznek fel, azonnal megteszik a megtorló lépéseket. Aki a mustot engedelem nélkül cukrozza, továbbá aki a megengedettnél több cukrot, vagy meg nem engedett cukornemeket használ, az 1908: XLVII. t. c. 37. §-ába ütköző kihágást követ el, mely 8 naptól 3 hónapig terjedhető elzárással és 10 koronától 1000 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetendő.

— A „Vasárnapi Ujság“ október 20-iki számának legnagyobb részét a balkáni háborúra vonatkozó szenzációs képek adják, melyek egy mozgófénykép hűségével mutatják be a háborús készülődéseket. A cikket e képekhez egy

Szófiában tartózkodó magyar hírlapíró írta. A többi képek bemutatják Takács Sándor aviatikus halálát. Roald Amundsen, Pest régi bástyáinak maradványait, a ruszkiabányai márványbányát, az Eva, Lehar Ferenc operettje előadását a Király Színházban, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Szende-Dárday Olga regénye, Lengyel Géza novellája, Kárpáti Aurél verse, Barrie angol regénye, stb. Egyéb közlemények: Evva Lajos arcképe, Kossuth Ferenc ceglédi beszámolója, a Szent János kórház új Wodianer-szobra s a rendezési rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világkrónika“-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában. (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.) — Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 40 fillér.

— **Budapesti Hirlap.** Főszerkesztő és lap-tulajdonos: Rákosi Jenő Az ország legelterjedtebb és legtekintélyesebb politikai napilapja. Megjelenik naponta (hétfő kivételével) kora reggel. Előfizetési ára: egy évre 28 kor., félévre 14 kor., negyed évre 7 kor., egy hónapra 2.40 kor. Egyes példány ára 10 fill. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 5. sz. Minden ember tudja ebben az országban, hogy a Budapesti Hirlap egy politikai magatartásban, mint társadalmi, művészi, irodalmi és gazdasági törekvésében a nemzeti irányt követi és csak egy célt ismer és ez az, hogy erős hittel és lankadatlan buzgalommal szolgálja a magyar nemzeti érdeket. Ezért terjed el a Budapesti Hirlap oly nagy mértékben a magyar komoly hazafias körökben és ezért mindenki, aki lelkében és törekvésében ugyanama vágyakat érzi, mint a Budapesti Hirlap emberei: a Budapesti Hirlapból merít tudást és lelkesedést és aki csak teheti, a Budapesti Hirlapot járátja házához. A Budapesti Hirlapot haszonnal forgatja kezében a család, az asszony és az ifjúság egyaránt. Közleményeit mindig a jó izlés és a becsületes hazafiság diktálja, értesülései mindig kimerítőek és szavahihetőek, tartalma válogatott és terjedelmes. Minden magyar embernek a figyelmébe ajánljuk a Budapesti Hirlapot.

6814—1912. kig. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a Szilágyosomlyó város területére vonatkozó

halászáti jog

1913. évi január hó 1-től az 1915. évi december hó 31-ig terjedő 3 évi időre nyílt szóbeli árverésen **foló évi november hó 4-én d. e. 11 órakor** bérbe fog adni.

Kikiáltási összeg: 25 korona; bánatpénz a kikiáltási összeg 10%-a, 2 korona. Szilágyosomlyó, 1912. október 6.

Lukátsffy Ödön,
polgármester.

KÖHÖCÉS

rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü cukorkáknál!

Vásárlásoknál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a RÉTHY név.

1 doboz ára 60 fillér. Mindenütt kapható.

7592—1912. kig. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Szilágyosomlyó város tulajdonát képező, közel 10 kat. hold területű pokróchegyi szőlőtelep idei riparia-portalis **vadvesszőtermése**, — ugyancsak az 1911. év tavaszán iskolázott **gyökeres vessző**, (mintegy 30,000 drb.) az **1912. évi november hó 18-án d. e. 11 órakor**, a városháza tanácsstermében tartandó szó- és írásbeli nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adni. — Kikiáltási ár 7000 korona, melynek 10%-a készpénzben bánatpénzül leteendő és pedig írásbeli ajánlatoknál az ajánlathoz való csatolással, szóbeli ajánlatoknál az árverés napján az eljárás megkezdése előtt a bizottság elnökének kezéhez való lefizetéssel. Az árverési feltételek hivatalomból díjtalanul megkapható. Írásbeli ajánlatoknál köteles az ajánlattevő kijelenteni, hogy a feltételeket ismeri és elfogadja. Írásbeli ajánlatok csak az esetben vétetnek figyelembe, ha az árverés megkezdéséig érkeznek be s a szóbeli ajánlat az ajánlati összeg egyenlő volta esetén elsőbbséggel bír.

Szilágyosomlyó, 1912. október 17.

Lukátsffy Ödön,
polgármester.

Százezer

magyar háziasszony meríti háztartási ismereteit a 19 év óta fennálló magyar asszonyok közlönyéből, a Kürthy Emilné szerkesztésében megjelenő népszerű Háztartásból. Ha bepillantunk

kulcslyukon

akkor látjuk, hogy a praktikus és modern háziasszonyok a Háztartás jótanácsait követve, háztartásuk mintaháztartás lett. Az illusztrált bótartalmu folyóiratra

ha

most félévre 6 koronával előfizet, ingyen és bérmentve kapja meg a Háztartás Könyvtára most megjelent 20 kötetét. Ha ezekbe a pompás könyvekbe

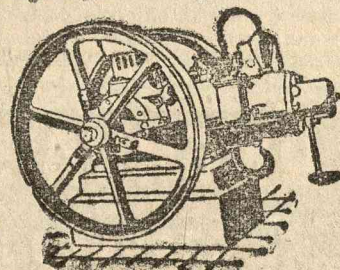
betekintünk

ezernyi kipróbált recepttel találkozunk, amelyeket a sütés főzésnél kitűnően használhat. Ingyenes mutatványszámmal készséggel szolgál a Háztartás kiadóhivatala, Budapest VI., Eötvös-utca 36.

CLIMAX

nyersolajmotorok és lokomobilok 3-20 HP.

Magasnyomású nyersolajmotorok 15—150 lóerőig :: erőig ::

legolcsóbb és legmegbízhatóbb üzemet biztosítják. Üzemköltség 1-2 fill. Állandóan zavarmentes üzeml — Pénzügyi felügyelet nélkül! Egy szerű kezelés! Sok száz gép üzemben!

Költségvetések és árlapok díjmentesen.

Bachrich és Társa

betétitársaság

motorgyári fióktelepe 16 2

Budapest, VI., Váci-körút 59/p.

Papp Iván

gőz kelmepestő és chemiai vegytisztító intézete Szilágysomlyón, Arany János-utca 13. szám.

Női és férfiruhákat foltoktól a legalaposabban tisztít és mindenféle szinre megfest. A vegytisztítás által a kelme eredeti új színét visszanyeri. Egészségi szempontból nagyon fontos: A vegytisztítás által elpusztulnak a ruhákban rejtőzködő bacillusok veszedelmes betegségének csirái. — A legújabb feltalált frankfurti festékek által több ezer új divatu gyönyörű minta.

Vidéki rendelvényeket 10. koronán felül saját költségemen bármelyik postára szállítom. 3—

Gyászruhákat 24 óra alatt elkészítik.

A nagyérdemű közönség pártfogását mély tisztelettel kéri

Papp Iván,

gőz műkelmepestő, vegytisztító és honi kék festészete Arany János-utca 13. szám.

Kolozsvári jogi vizsgákra

rendes és

rekapituláló kurzusok

szeptember hó elején kezdődnek

Dr. Polcz Rezső ügyvéd

jogi szemináriumában Kolozsvár, Egyetem-utca 7. sz. a. 34—52

Jegyzetek augusztus hóban mérsékelt áron kölcsönöztetnek ki.

Brády-féle gyomorcsapok

ezelőtt Máriacelli csapok

több mint 30 esztendő óta úgy beváltak, hogy nélkülözhetetlenek minden háztartásban. — E csapoknak utóéletlenül jó hatása van emésztési zavaroknál, azután páratlan gyomorrontás, gyomorfájás, székrekedés, fej- és gyomorgörcsök, émelygés, szédülés, hányás, álmatlanság, kólika vérszegénység, sápkór, stb. ellen. 10—13

Kapható minden gyógyszerárban. Egy nagy üveg K 1.60, kis üveget — 90 fillér, 6 üveget K 5.40, 3 nagy üveget K 4.80 beküldése után küld franco:

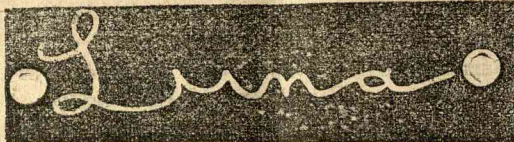
BRÁDY K. gyógyszerára a „Magyar Királynak” BÉCS, I., Fleischmarkt 2, Depot 5.

Ügyeljünk a védjegyre, amely a Máriacelli Szűz Máriát ábrázolja, rózsaszínű karton csomagolásra s az aláírásra, mely az oldalt levő kép másolata és utasítunk vissza minden utánzatot.

Eladó alma.

Kémeri gyümölcsösömben termett Batul, Arany pármén, Ananászrenett, Kanadai renett, Pónyk és Sónári faj alma kézzel szedett, hibátlan minőségű, papirba csomagolva, ládával együtt a szilágysomlyói vasutállomáshoz szállítva métermázsánként 40 korona árban eladó.

Bölöni Sándor, Szilágysomlyó.

Tüneményes jelenség az ásványvizek terén.

Próbálja meg

„LUNA” kénese forrás forrattára: Szatmárnémeti, Rákóczi-utca 26.

Kapható: a Közgazdasági bank áruosztályánál Szilágysomlyón.

Szilágycseh község előjáróságától.

1356—1912. ksz.

Árverési hirdetmény.

Szilágycseh község tulajdonát tevő, heti és országos vásárvám, illetve helypénzszedési joga 1913. évi január hó 1-től 1915. évi december hó 31-ig terjedő 3 évi időre árverésen 7000 K kikiáltási ár mellett a folyó 1912. évi október 31. napjának d. u. 2 órájában Szilágycseh község házánál fog a legkedvezőbb ígéretet tevőnek bérbe adatni. 2—2

A vonatkozó árverési feltételek a mai naptól kezdve Szilágycseh község előjáróságánál bármikor megtekinthetők. A kibérelni szándékozók bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át lesznek kötelesek a községi előjárósághoz letenni, esetleg az árverés megkezdése előtt ajánlataikhoz mellékelni. Szilágycseh, 1912. évi október 8-án.

Boros Ignác,
h. kjsz.

Sz. Träger Károly,
k. bíró.

MI A

FIDIBUSZ?

1. A legkitűnőbb) ma-
2. A legvidámabb) gyar
3. A legolcsóbb) élclap

Páratlanul népszerű!

Mesés képek!

Rendkívül olcsó!

Egy szám ára: 6 krajcár!

Előfizetési ára:

- Egy évre 6.—
- Félévre 3.—
- Negyedévre . . . 1.50
- Egy hónapra50
- A NAP újságállalat kiadóhivatala Budapest, VIII., Rökk Szilárd-u. 12.

Kérjen mutatószámot A Fidibusz 1906., 1907., 1908., 1909., 1910. évfolyama diszkótésben kapható. Egy-egy kötet ára 5 korona. Mind az öt kötet egyszerre való megrendelésénél 25 százalékos engedményt adunk.

TÓTH GYULA

vasnagykereskedése

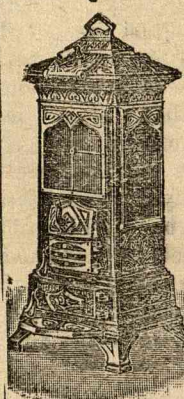
Debrecen. TELEFON 29. SZ.

Legnagyobb raktár

Hazai és budweisi gyártmányú Porcellán kályhákban.

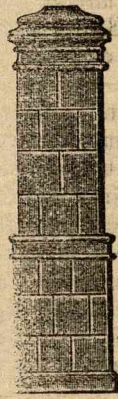
Szabadalmazott

„Perpetuum” és „Meteor” folyton égő kályhák.

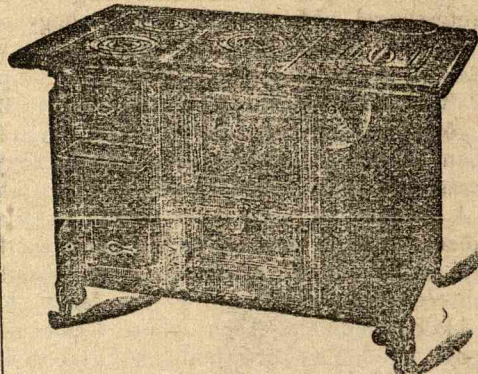

Szobák,
Termek,
Kávéházak,
Vendéglők
fűtésére
igen
alkalmas.

Különbéle
fűtőeszközök.

Tornyos és asztal alaku
Takarék tűzhelyek.

Házi és konyha felszerelések. FÉNYEZETT FÉMÁRÚK.

Vasbutorok, gyermekágyak, kocsik.

FÜRDŐKÁDAK.

SZERSZÁMOK MINDENFÉLE IPARÁGHÓZ.

FEGYVEREK.

Vadászfelszerelési cikkek.

LÓPOR ÁRUDA.

Pince-felszerelések.

Tányéros és „URSUS”

BORSAJTÓK

Legerősebb felsőnyomású acélgerenda rendszerben 3 erőátvitellel.

Mosó- és facsaró-
gépek.
Mangorlók stb.

ÁRLAP INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Szerkesztette: Rácz Béla hirdetői irodája Debrecen.

UNGHVÁRY JÓZSEF

SZŐLŐTELEPEN ÉS GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN
CZEGLÉD (PESTMEGYE)

Nagyobb mennyiségű

nemes gyümölcsfa-

csemete, bogyógyümölcsök,

vedonok, kertü sövények,

sima és gyökeres szőlővesszők

stb. kaphatók.

Tessék kiterítő árjegyzékot kárni.

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük, hogy fogyasztó közönségünk kényelmére úgy rendezkedtünk be, hogy palackozott borainkat előleges megrendelés esetén házhoz szállítjuk. Jó minőségű és aránylag olcsó borainkkal már eddig is megnyertük a tisztelt borfogyasztó közönség nagy részének jóakaratu támogatását s ezt a jó kiszolgálás által igyekezni fogunk a jövőben is megérdemelni.

Hogy borainkhoz olcsó és jó borvizet is szolgáltatunk, felkerestünk egy kitünő ivóvizet adó, a tenger színe felett 641 m. magasságban levő forrást Hármaspatakon s ezt vegytiszta folyékony szénsavval 4 légköri nyomás mellett telítve hozzuk forgalomba és szintén házhoz szállítjuk.

Árjegyzékünket az alábbiakban adjuk s becses megrendelését kérjük.

43—

Szilágysomlyói Borértékesítő és Pinceszövetkezet.

Megnevezés.	10	7	5	3½	Megjegyzés.
	deciliter ára fillérekben				
1906. évi aszu bor	500	—	250	150	A borospalackért 30 fillért, a vizespalackért 30 fillért, ládáért 6 koronát számítunk fel és ugyanennyit térítünk meg.
1910. évi vegyes asztali	80	—	40	—	
1910. évi muskotály bor	160	112	80	—	
1907. évi asztali bor	122	86	62	—	
1910. évi rizling bor	84	—	42	—	
1908. évi rizling bor	112	80	56	—	
1911. évi vegyes asztali	72	—	36	—	
Kristályviz	10		6	—	

Máthé László

butorasztales, kárpitos üzlete, butoraktára és első temetkezési intézete
Szilágysomlyón.

Ajánlja dusan fölszerelt butoraktárát asztalos műhelyét és kárpitos üzletét, melyet most rendezett be, ellátva szakképzett munkavezetővel, hol mindenféle asztalos és kárpitos munkák készen kaphatók és megrendelésre is a legrövidebb idő alatt a legfinomabb izléses kivitelben, jutányos árban készíttetnek.

Temetkezési intézetemben

minden kellékek nagyválasztékban állanak a közönség rendelkezésére. Temetések önálló elrendezését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, jutányos árban elvállalja.

Temetkezési intézetemhez díszes kivitelű **gyászokcsit** hozattam, melyet minden általam rendezett temetéseknel ingyen, minden költség felszámítása nélkül adom.

A nagyérdemű közönség pártfogását mély tisztelettel kéri

Máthé László.

Üzlethelyiség és műhely: Báthory István-ut, saját házamban. 18—52

Hirdetések

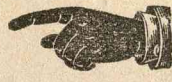
A „Szilágysomlyó“ részére jutányos áron vétetnek fel.

Megérkezett újdonságok!

Az őszi évad kezdetén ajánlom a legdusabb választékban berendezett

uj divatáru üzletemet,

hol ugyanis raktáron tartom a legdivatosabb női ruhaszöveteket, selyem és szövet blouskelméket.

A legjobb minőségű mosó kretonokat, zephir, flanell és barchetteket.

Nagy választék vászon és asztalneműekben.

Menyasszonyi kelengyék teljes összeállítását szakszerűen, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Szolid kiszolgálásomról nagybecsű vevőim előre is biztosítva.

Szíves pártfogást kérve

alázatteljes tisztelettel:

VASS LUKÁCS.

9—

Óh jaj!

Köhögés, rekedtség

Éljen!

Megfojt ez az
átkozott köhögés!

Egger mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboza 1 és 2 K.

Próbadoboz 50 fill.

Kapható gyógyszertárakban és drogeriákban.

Egger mellpasztillája
csakhamar meggyógyított.

Fő- és szétküldési raktár: Dr. Egger Leó és Egger I. Budapest, VI.,
Révai-utca 12.

Kapható Szilágysomlyón: V. Balás Zsigmond és Szaplonczay Sándor gyógyszerészeknél.

Szőlősgazdák
és szőlőtelepítők figyelmébe!

AKI szőlőjét újra akarja te-
lepíteni,

AKI szőlőoltványt
akar rendelni,

AKI gyümölcsfát, rózsafát
óhajt ültetni

kérjen oktató diszárjegyzéket az
alábbi címtől

Transylvania Szőlőtelepítő
Vállalat,

Maros-Vásárhely
Dr. Gecse Dániel-utca 39. szám.

Megjelent

A Kultura-Almanach,

az 1913-ik évre, gyönyörű kiállításban,
számos műmellékletet tartalmazva, magas
nívón álló szövegrésszel.

A diszes könyvből visszamaradt néhány
példány s ezeket szétszétjük a Kultura
azon új előfizetői között, kik lapunkra
legalább is egy fél évre előfizetnek.

Kik egy egész évre előfizetnek, a
Kultura Almanachon kívül díjtalanul meg-
kapják a Kultura 1912. október 1-től,
1913. január 1-ig megjelenő összes pél-
dányokat is. 1—3

A Kultura előfizetési ára: egész évre
K 20, fél évre K 10.

Kérjük az i. t. új előfizetőket, hogy

megrendeléseiket minél sürgősebben esz-
közöljék, mert esetleges későbbi meg-
rendeléseknél nem tudnánk eleget tenni
ígéretünknek, ha már a példányok
kifogytak.

Kiváló tisztelettel:

A Kultura kiadóhivatala Sopron.

Röttig Gusztáv és Fia.

ELADÓ BOR.

60 hektoliter 1909. évi
ó bor, — valamint 20 hekto-
liter több évről való aszu
bor eladó

Bölöni Sándornál,

Szilágysomlyón.

A női szépség elérésére

legtökéletesebb, ártalmatlan arcszépítő szer a

Máramarosi

„LILIOM“-arckenőcs,

mely a szeplőt, májfoltot s az arc kü-
lönöző tisztátalanságait három nap
alatt eltünteti.

Kapható a készítőnél:

Weisz Hugó

„szerecsen” gyógyszertárában
Máramarossziget, főtér 4/c.

Szilágysomlyón kapható: Balás Zsigmond
és Szaplonczay Sándor urak gyógy-
szertárában. 23—26

Szenzációs őszi divatujdonságok!

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük a helybeli és vidéki közönséget,
hogy az

őszi idényre

legdusabb választékban raktáron tartunk mindenféle női
ruhaszöveteket, selyemárúkat és blouskelméket,
barchetteket, mosó kretonokat, flanel és zephireket,
vászon és asztalneműeket.

Menyasszonyi kelengyékéből állandóan nagy rak-
tárt tartunk. 28—

Kiváló tisztelettel:

BARTHA és HOSSZU

női és férfi divatáruháza. (Gólyaáruház.)

Menyasszonyi kelengyék és mindennemű férfi divatcikkben dus választék!

NYOMATOTT BÖLÖNI SÁNDOR KÖNYVNYOMDAJÁBAN SZILÁGYSOMLYÓN. 1912.